

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

«___» _____ 2018 թ.

N ___-Ա

ք.Ստեփանակերտ

**ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հիմք ընդունելով «Իրավական ակտերի մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածը՝ Արցախի Հանրապետության կառավարությունը **ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ է.**

1. Հաստատել Արցախի Հանրապետության Հադրութի շրջանի Տող համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր)՝ համաձայն հավելվածի:

2. Սահմանել, որ՝

1) Ծրագրի կատարման հսկողությունը վերապահվում է Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությանը (այսուհետ՝ նախարարություն):

2) Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների պատասխանատուն է հանդիսանում Արցախի Հանրապետության Հադրութի շրջանի Տող համայնքի ղեկավարը:

3) նախարարությունը տնտեսական տարին ավարտելուց հետո՝ եռամսյա ժամկետում Արցախի Հանրապետության կառավարություն է ներկայացնում հաշվետվություն՝ կատարած աշխատանքների և իրականացրած միջոցառումների մասին:

3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

«Հաստատում եմ»

**ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ**

Բ.ՍԱՀԱԿՅԱՆ

**ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՄԱՆ ԹԵՐԹ
ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՎԱԾ Է՝**

Հ/ Հ	ՇԱՀԱԳՐԳԻՌ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆԸ	ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԱԶԳԱՆՈՒՆԸ	ՍՏՈՐԱԳՐՈՒ ԹՅՈՒՆԸ	ԹՎԱԳՐՈՒ ՄԸ
1.	ԱՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ	Գ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ		
2.	ԱՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ	Ա. ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ		
3.	ԱՀ ԷԿՈՆՈՄԻԿԱՅԻ ԵՎ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ	Լ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ		
4.	ԱՀ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ	Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ		
5.	ԱՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ- ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱԿԱԼ	Ա. ԼԱԶԱՐՅԱՆ		

Առաջարկությունները և առարկությունները _____

**Նախագիծը ներկայացնողը՝
ԱՀ գյուղատնտեսության նախարար**

Ժ. Միրզոյան

« _____ » _____ 2018 թ.

Հավելված
Արցախի Հանրապետության կառավարության
2018 թվականի _____-ի
N ____ -Ա որոշման

**ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

**ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ**

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ - 2018 ԹՎԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

- I. ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ
- II. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ
- III. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ
- IV. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Անասնաբուծությունը հանդիսանում է գյուղատնտեսության կարևորագույն և առաջատար ճյուղերից մեկը, որը բնակչությանը պարենային ոլորտում ապահովում է կենդանական ծագման մթերքներով (միս, կաթ, ձու և այլն), իսկ արդյունաբերությանը՝ հումքով (կաշի, բուրդ, փետուր և այլն):

Անասնաբուծությունում կարևոր նշանակություն ունեն անասնապահության կանոնակարգումը, արոտների ուղղորդումը, դրանց որակական հատկանիշների, ինչպես նաև դեգրադացիայի կանխարգելման նպատակով ենթակառուցվածքային օբյեկտների (արոտային ենթակառուցվածքների օբյեկտներ) բարելավումը:

Զարգացած անասնաբուծություն ունեցող երկրներում առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում արհեստական (ցանովի) արոտավայրերի հիմնադրմանը, որն իրենից ներկայացնում է բարձրարժեք կերային կուլտուրաներով ցանված տարածքներ, որոնց հիմքում ընկած է գիտականորեն հիմնավորված ագրոտեխնիկական միջոցառումների համակարգ՝ նպատակաուղղված բարձր բերքատու խոտածածկի ստեղծմանը:

Արոտավայրերի արդյունավետ շահագործումը և որակական հատկանիշների պարբերաբար բարելավումը կախված է նրա օգտագործման և բարելավման ճիշտ պլանավորումից, պլանավորված միջոցառումների հետևողական իրականացումից:

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից պլանավորվում և սահմանվում են համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար նախատեսված արոտավայրերի սահմանները, արոտավայրեր տանող ուղիները և արոտավայրերի օգտագործման տարեկան ժամանակացույցը:

Արցախի Հանրապետության Հադրութի շրջանի Տող համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագրում (այսուհետ՝ Ծրագիր) օգտագործվող հիմնական հասկացություններն են՝

1) **արոտային ենթակառուցվածքների օբյեկտներ**՝ կառույցներ (այդ թվում՝ կենդանիների սեզոնային պահվածքով պահման համար), կամուրջներ, արոտավայր տանող ճանապարհներ, կենդանիների հանգստյան վայրեր, կենդանիների ջուր խմելու համար նախատեսված հարմարանքներ (նովեր)։

2) **արոտավայր (արոտ)**՝ գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար նախատեսված գյուղատնտեսական նշանակության հողեր։

3) **արոտավայրերի օգտագործման տարեկան ժամանակացույց**՝ համայնքի վարչական սահմաններում և (կամ) տիրապետության տակ գտնվող արոտավայրերի օպտիմալ ծանրաբեռնվածության ապահովման նպատակով գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար համայնքի ղեկավարի կողմից սահմանված ժամանակացույց։

4) **արոտավայրերի մակերեսային բարելավում**՝ արոտավայրերի մաքրում քարերից և թփուտներից։

5) **արոտների ջրարբիացում**՝ արոտավայրերում գյուղատնտեսական կենդանիներին խմելու ջրով ապահովելու նպատակով ջրագծերի, նովերի կառուցում։

6) **արոտօգտագործող**՝ համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող արոտավայրերը գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցումով կերակրման

նպատակով օգտագործող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ կամ անհատ ձեռնարկատեր.

7) **հերթափոխ արածեցում**՝ արոտավայրերի բաժանում արոտակտորների և գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման կազմակերպում ըստ արոտավայրերի օգտագործման տարեկան ժամանակացույցի.

8) **օպտիմալ ծանրաբեռնվածություն**՝ արոտավայրերի՝ առանց բուսական կազմի արտադրողականությանը և էկոլոգիական ամբողջականությանը վնասելու, գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար միավոր գլխաքանակով ծանրաբեռնում:

Ծրագրով ներկայացվում են անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարմանն ուղղված իրականացվելիք միջոցառումները և ակնկալվող արդյունքները:

I. ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Արցախի Հանրապետության Հադրութի շրջանի Տող գյուղական համայնքը (այսուհետ՝ համայնք) գտնվում է ծովի մակարդակից 650-800 մետր բարձրության վրա: Համայնքն ունի 720 բնակիչ և 222 տնային տնտեսություն: Տեղակայված է Հադրութ շրջկենտրոնից 22, իսկ մայրաքաղաք Ստեփանակերտից՝ 60 կիլոմետր հեռավորության վրա: Համայնքը լեռնային է, ունի 1 276 հեկտար տարածք, որից 573,5 հեկտարը արոտավայրեր են:

Բնակչության եկամտի աղբյուրն է համարվում նաև անասնաբուծությունը: Խոշոր եղջերավոր կենդանիների թիվը համայնքում կազմում է 220, մանր եղջերավոր կենդանիներինը՝ 115, խոզերինը՝ 315 գլուխ, իսկ թռչուններինը՝ 10 000 թև: Խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիներից, խոզերից և թռչուններից ստացվում է համայնքի բնակչության սպառման ենթակա կաթի, մսի և ձվի պահանջարկը, իսկ որոշ քանակություն էլ մթերվում է վերամշակող ձեռնարկություններին: Համայնքում տարեկան արտադրվում է մոտ 26,7 տոննա տավարի, 2 տոննա ոչխարի, 61,7 տոննա խոզի և 30 տոննա թռչնի միս՝ կենդանի քաշով: Խոշոր եղջերավոր կենդանիների միջին կաթնատվությունը 2017 թվականի տվյալներով կազմել է մեկ գլխի հաշվով շուրջ 2 300 լիտր, ընդհանուրը՝ 204 700 լիտր:

Խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիների պահվածքը կանոնակարգված չէ, որն էլ իր հերթին առաջ է բերում բազմաբնույթ խնդիրներ, ինչպես անասնաբուծությամբ, այնպես էլ բուսաբուծությամբ զբաղվողների համար:

Համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար նախատեսված ընդհանուր արոտների մակերեսը կազմում է 140 հեկտար:

Արոտները գերծանրաբեռնված են, չկան հերթափոխ արածեցման գործող մեխանիզմներ, ինչը տարիների ընթացքում պատճառ է հանդիսացել բարձրարժեք ընդեղեն կերաբույսերի տեսակների, ինչպես նաև ստացվող կերի քանակի և որակի նվազեցման համար: Արոտավայրերի գերակշիռ մասը թփակալված է (թփակալման տոկոսը տատանվում է 50-70 տոկոսի սահմաններում), իսկ որոշ մասերում թունավոր և կերակրման համար ոչ պիտանի բույսերը կազմում են բուսածածկի մոտ 70 տոկոսը: Արոտներում կենդանիների համար խմելու ջրի բացակայության պատճառով արածեցման ենթակա ողջ գլխաքանակը խմելու ջրից օգտվելու համար պարբերաբար ստիպված է լինում հաղթահարել

մեծ տարածություն, որն իր հերթին բացասաբար է ազդում գյուղատնտեսական կենդանիների մթերատվության վրա՝ 10-25 տոկոսով նվազեցնելով կենդանիների կաթնատվությունը և 25-30 տոկոսով քաշաճը:

II. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1. Սույն Ծրագրի նպատակն է բացառել արգելված վայրում գյուղատնտեսական կենդանու հայտնվելու դեպքերը, ստեղծել նախադրյալներ համայնքում անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման համար, ինչի շնորհիվ, առկա ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործմամբ, բարձրացնել արոտների արդյունավետությունն ու կերային արժեքը, վերականգնել բուսածածկը, կանխել հողերի հետագա դեգրադացման վտանգը, ստեղծել նախադրյալներ խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակի, անասնապահական մթերքների արտադրության ծավալների ավելացման, նախրի և հոտի կառավարիչների համար աշխատատեղերի ստեղծման, ինչպես նաև անասնաբուծության և բուսաբուծության զարգացման և գյուղացիական տնտեսությունների կենսամակարդակի բարձրացման համար:

2. Սույն Ծրագրի խնդիրներն են՝

1) անասնաբուծության կանոնակարգման և զարգացման համար անհրաժեշտ պայմանների, առկա արոտավայրերի լիարժեք օգտագործման և արոտների բարելավման համար հնարավորությունների ստեղծումը, արոտավայրերի բերքատվության բարձրացումը.

2) արոտավայրերում գյուղատնտեսական կենդանիներին խմելու ջրով ապահովումը.

3) արոտավայրերում գյուղատնտեսական կենդանիների հերթափոխով արածեցման կազմակերպումը.

4) Ծրագրի հետևողական իրականացմամբ համայնքի բնակչության եկամուտների ավելացումը:

III. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՌԻՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

3. Ծրագրի շրջանակներում իրականացված ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ համայնքում արոտների արդյունավետ կառավարման նպատակով 2018 թվականի ընթացքում անհրաժեշտ է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

1) արոտների ջրարբիացում՝ համայնքային արոտավայրերի սահմաններում գտնվող երկու վայրերում կենդանիների ջուր խմելու համար նախատեսված երեք և չորս մետր երկարությամբ երկու նովերի տեղադրում և այդ նովերում մշտական ջուր ապահովելու համար վեց մետր երկարությամբ ջրագծի անցկացում: Պահանջվող աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է ներդնել 405 400 (չորս հարյուր հինգ հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ գումար.

2) արոտավայրերի մակերեսային բարելավում. պահանջվող աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է ներդնել 4 940 000 (չորս միլիոն ինը հարյուր քառասուն հազար) ՀՀ դրամ գումար: Մակերեսային բարելավման՝ թփուտներից մաքրման ենթակա է 130 հեկտար արոտավայր.

3) միջդաշտային ճանապարհների բարեկարգում. պահանջվող աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է ներդնել 188 000 (հարյուր ութսունութ հազար) ՀՀ դրամ գումար.

4) արոտավայրերի օպտիմալ ծանրաբեռնվածության ապահովում.

5) տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից սահմանված արոտավայրերի օգտագործման ժամանակացույցի հաստատում:

1. Աշխատանքների ֆինանսավորում.

1) արոտների ջրարբիացման աշխատանքները նախատեսվում է իրականացնել Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության (այսուհետ՝ նախարարություն) կողմից պատվիրված նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի հիման վրա.

2) համայնքի ղեկավարը արոտավայրերի մակերեսային բարելավման, ջրարբիացման, միջդաշտային ճանապարհների բարեկարգման աշխատանքների իրականացման համար ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կամ անհատ ձեռնարկատերերի հետ կնքում է պայմանագրեր: Պայմանագրերով նախատեսված աշխատանքների ավարտից հետո համայնքի ղեկավարը կատարված աշխատանքների կատարողականը ներկայացնում է նախարարություն.

3) սույն կետի 2-րդ ենթակետով նշված աշխատանքների իրականացման համար նախատեսված գումարները՝ նախարարության և համայնքի միջև կնքված պայմանագրի հիման վրա, աշխատանքների ավարտից հետո համայնքի ղեկավարի կողմից ներկայացված կատարողականի՝ Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարի հրամանով ստեղծված հանձնաժողովի դրական եզրակացության դեպքում տրամադրվում են համայնքին:

2. Նախարարությունը համակարգում և վերահսկում է Ծրագրով նախատեսվող միջոցառումների իրականացման գործընթացը:

3. Սույն Ծրագրի ֆինանսավորումն իրականացվում է Արցախի Հանրապետության 2018 թվականի պետական բյուջեի «Անասնապահության կանոնակարգում և արոտների կառավարում» ծրագրով՝ հետևյալ ուղղություններով՝ ստորև ներկայացված աղուսակում:

Աղյուսակ

ԱՐՑԱՒԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ

ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ

ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ 2018 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՊԱՀԱՆՋՎՈՂ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԸ

/հազ. դրամ/

Հ/Հ	Ներդրումների նպատակը	2018թ.	Այդ թվում՝ ըստ եռամսյակների			
			1-ին	2-րդ	3-րդ	4-րդ
1.	Արոտների ջրարբիացում	389.4	-	-	389.4	-
2.	Արոտների ջրարբիացման նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում	16.0	-	-	16.0	-
3.	Մակերեսային բարելավում (1 հեկտարի հաշվով 38 000 ՀՀ դրամ)	4940.0	-	-	4940.0	-
4.	Միջդաշտային ճանապարհների բարեկարգում (47 մետր)	188.0	-	-	188.0	-
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		5533.4	-	-	5533.4	-

IV. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

4. Սույն Ծրագրի իրականացմամբ ակնկալվում է համայնքում գյուղատնտեսական ոլորտի զարգացման առաջընթաց, որն առաջիկա տարիներին կդրսևորվի հետևյալ արդյունքներով.

1) իրականացվող ներդրումների հաշվին կկատարվեն 130 հեկտար արոտավայրերի մակերեսային բարելավման և ջրարբիացման աշխատանքներ, ինչի արդյունքում կավելանան արոտավայրերի արդյունավետ օգտագործվող մակերեսները, կբարձրանա դրանց բերքատվությունը.

2) արոտավայրերի բերքատվության բարձրացման հետ մեկտեղ կավելանան կենդանիների մթերատու հատկանիշները և անասնաբուժական մթերքների արտադրական ծավալները.

3) կստեղծվեն անխոչընդոտ նախադրյալներ համայնքում բուսաբուծության զարգացման համար.

4) գյուղատնտեսության ոլորտի գործունեության արդյունքում կբարձրանա բնակչության զբաղվածության մակարդակը և կավելանան եկամուտները.

5) կբացառվեն համայնքի տարածքում գյուղատնտեսական կենդանիների առանց հսկողության արածեցման դեպքերը:

5. Ծրագրի իրականացման հաջորդող տարիների ընթացքում համայնքում տարեկան կարտադրվի շուրջ 32 տոննա տավարի, 2.4 տոննա ոչխարի միս՝ կենդանի քաշով, աճի տեմպերը, համապատասխանաբար, կավելանան 20 և 15 տոկոսով: Կարտադրվի ավելի քան 235 850 լիտր կաթ, մեկ գլուխ կովի միջին կաթնատվությունը կկազմի շուրջ 2 650 լիտր, աճի տեմպը 2017 թվականի տվյալների նկատմամբ կավելանա 11,5 տոկոսով:

**ԱՐՅԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ
ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ
ԿԱՌԱՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ-ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱԿԱԼ**

Ա. ԼԱԶԱՐՅԱՆ

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ԱՐՅԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԱՐՅԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ

Անհրաժեշտությունը

Սույն որոշման նախագծի ընդունումը պայմանավորված է Արցախի Հանրապետության Հաղրուֆի շրջանի Տող համայնքում անասնապահության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագրի անհետաձգելիորեն իրականացման անհրաժեշտությամբ:

Գյուղատնտեսական կենդանիների կերակրման մակարդակի բարձրացումը, նրանց լիարժեք և հավասարակշռված կերաբաժիններով ապահովելը առաջին հերթին կախված է հզոր կերի բազայի ստեղծումից, որն իր հերթին պայմանավորված է արոտավայրերի մակերեսային բարելավումից, ջրարբիացումից, բարձր բերքատու կերային կուլտուրաների լայն մշակումից և արոտավայրերի օպտիմալ ծանրաբեռնվածության ապահովումից:

Ընթացիկ իրավիճակը և խնդիրները

Արցախի Հանրապետության Հաղրուֆի շրջանի Տող համայնքում արոտները գերծանրաբեռնված են, չկան հերթափոխ արածեցման գործող մեխանիզմներ, ինչը տարիների ընթացքում պատճառ է հանդիսացել բարձրարժեք ընդեղեն կերաբույսերի տեսակների, ինչպես նաև ստացվող կերի քանակի և որակի նվազեցմանը: Արոտավայրերի գերակշիռ մասը թփակալված է (արոտավայրերի թփակալման տոկոսը տատանվում է 50-70 տոկոսի սահմաններում), իսկ որոշ մասերում թունավոր և կերակրման համար ոչ պիտանի բույսերը կազմում են բուսածածկի մոտ 70 տոկոսը (համաձայն «Արցախի գիտական կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից տրված եզրակացության):

Նպատակը և բնույթը

Ծրագրի նպատակն է Արցախի Հանրապետության Հաղրուֆի շրջանի Տող համայնքում բացառել արգելված վայրում գյուղատնտեսական կենդանու գտնվելու դեպքերը, ստեղծել նախադրյալներ համայնքում անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման համար, ինչի շնորհիվ՝ առկա ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործմամբ բարձրացնել արոտների արդյունավետությունն ու կերային արժեքը, վերականգնել բուսածածկը, կանխել հողերի հետագա դեգրադացման վտանգը, ստեղծել նախադրյալներ խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակի, անասնապահական մթերքների արտադրության ծավալների ավելացման, նախրի և հոտի կառավարիչների համար աշխատատեղերի ստեղծման, ինչպես նաև անասնաբուծության և բուսաբուծության զարգացման և գյուղացիական տնտեսությունների կենսամակարդակի բարձրացման համար:

Ակնկալվող արդյունքը

Ծրագրի իրականացման արդյունքում Արցախի Հանրապետության Հաղրուֆի շրջանի Տող համայնքում կկանոնակարգվի անասնապահությունը, կիրականացվի արոտների ռացիոնալ օգտագործում, կավելանան անասնապահական մթերքների քանակները, կբարձրանան գյուղատնտեսական կենդանիների մթերատվական հակտանիշները:

Նախագծի մշակման գործընթացում ներգրավված անձինք

Նախագիծը մշակվել է Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի անասնաբուժության և անասնաբուծության վարչության և իրավաբանական բաժնի կողմից:

Այլ տեղեկություններ

«Արցախի Հանրապետության Հաղրութի շրջանի Տող համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագիրը հաստատելու մասին» Արցախի Հանրապետության կառավարության որոշման նախագիծը սահմանված կարգով դրվել է հանրային քննարկման Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության պաշտոնական կայքէջում: Սահմանված ժամկետներում առաջարկություններ կամ դիտողություններ չեն ստացվել:

**ԱՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐ**

Ժ. ՄԻՐԶՈՅԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

**«ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ԱՐՑԱԽԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՄ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐՈՒՄ ԾԱԽՍԵՐԻ ԵՎ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԷԱԿԱՆ
ԱՎԵԼԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՄ ՆՎԱՋԵՑՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ**

«Արցախի Հանրապետության Հադրուփի շրջանի Տող համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագիրը հաստատելու մասին» Արցախի Հանրապետության կառավարության որոշման նախագծի ընդունման կապակցությամբ Արցախի Հանրապետության պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինների բյուջեներում ծախսերի և եկամուտների ավելացումներ կամ նվազեցումներ չեն նախատեսվում:

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

**«ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՌՆՁՈՒԹՅԱՄԲ ԱՅԼ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ
ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՄ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ**

«Արցախի Հանրապետության Հադրուփի շրջանի Տող համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագիրը հաստատելու մասին» Արցախի Հանրապետության կառավարության որոշման նախագծի ընդունման առնչությամբ այլ իրավական ակտերի ընդունման անհրաժեշտություն չի առաջացնում:

**Ա Հ Գ Յ ՈՒ Ղ Ա Տ Ն Տ Ե Ս ՈՒ Թ Յ Ա Ն
Ն Ա Խ Ա Ր Ա Ր**

Ժ. Մ Ի Ր Չ Ո Յ Ա Ն

ԻՐԱՎԱԿԱՆ-ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
«ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ

«Արցախի Հանրապետության Հադրուքի շրջանի Տող համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագիրը հաստատելու մասին» Արցախի Հանրապետության կառավարության որոշման նախագծի վերաբերյալ առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:

ԱՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱԺՆԻ ՊԵՏ

Հ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ

**ԱՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԱՌԱՔՄԱՆ ԹԵՐԹԻԿ**

Որոշման նախագծի անվանումը՝

«Արցախի Հանրապետության Հաղրութի շրջանի Տող համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագիրը հաստատելու մասին»

Նախագիծը ներկայացնողը՝

ԱՀ գյուղատնտեսության նախարարություն

ԱՀ կառավարության որոշումն ուղարկել՝

1. ԱՀ գյուղատնտեսության նախարարություն
2. ԱՀ արդարադատության նախարարություն
3. ԱՀ էկոնոմիկայի և արտադրական ենթակառուցվածքների նախարարություն
4. ԱՀ ֆինանսների նախարարություն
5. ԱՀ Հաղրութի շրջանի վարչակազմ
6. ԱՀ Հաղրութի շրջանի Տող համայնք

Նախագիծը պատրաստողը՝

Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի անասնաբուծության և անասնաբուժության վարչություն

_____ **Ն. Մուսայեյան**

(ստորագրությունը)

« ___ » _____ 2018 թ.